

IRTA | DR. JUHÁSZ LAJOS tanszékvezető egyetemi docens,
a Magyar Haltani Társaság alelnöke

FOTÓ | DR. SZENDREI LÁSZLÓ

A Magyar Haltani Társaság immár hatodik alkalommal meghirdetett internetes szavazásán – az előző évek gyakorlatához hasonlóan – most is három faj versengett az *Év hala* címért. A kevésbé ismert, őshonos, egyben bennszülött fokozottan védett *dunai galóca*, a horgászok körében kevésbé népszerű, apró, szűrős úszójú hal, a *vágódurbincs*, valamint a *kecsege*, amelynek állományai megfogyatkoztak, így emiatt 2014-től nem hasznosítható hallá vált. A végső sorrendről döntő voksoláson végig az élen levő, klasszikus alakú tokfélének, a *kecsege* került az első helyre a beérkezett mintegy 4400 szavazat hatvan százalékanak elnyerésével.

A kecsege név a szláv kačiga szóból került magyar szavaink közé. További népi nevei kecsöge, köcsöge, köcsöghal, kecsige vagy ahogy Herman Ottó nevezte a Magyar halászat könyvében: *kecsege tok*, így, különírva. A latin név: *Acipenser ruthenus* Linnétől (1758) származik. Különlegesnek számít a magyar haltenyésztők által előállított *viza* X kecsege hibrid, a *vicsege*, valamint az ugyancsak hazai kutatók által

kinemesített *szibériai tok* X kecsege hibrid, a *szicsege*.

ÁLLANDÓAN A HAZAI VIZEKBE

Az év hala a vérteshalak képviselőjeként a *tokfélék családjának* tagja. Megjelenése igazán elegáns, a tokfélékre jellemző hosszú, megnyúlt, kissé felfelé hajló orrcsúcsa van. A hasoldalon levő szájnyílás előtt a négy bajuszszál belső oldala rojtzott, ezek hátrahajlítva elérik a száj vonalát. Az alsó ajak

középen megszakított. Herman Ottó szerint „orra hosszú, árfórnán hegyesedő; bajusza hátrahajlítva a száj széléig ér; az alsó ajak közepén fejletlen; a szájtól az orr hegyéig futó középormon három szemölcszerű kiemelkedés”.

A kecsege – miként az összes tokféle – részaránytalan, azaz heterocerk farokúszója a cápákéra emlékeztet. Az úszók alapszíne sötét, míg a külső szélük általában fehérrel szegett. A háta erőteljes vértipkelysorral fedett, a csontvérték

száma tizenkettő–tizenhét. Ugyanakkor a test mindkét oldalán és a hason is található egy-egy vértipkelysorr. A teljes testhossza ritkán haladja meg az 50 centimétert. A hazánkban kifogott legnagyobb példány tömege 7,85 kilogramm volt, és 2002-ben került horogra.

A kecsege az egyetlen, állandóan édesvízben élő tokfélének. Rokonai a hatalmasra növő *viza*, a *vágótok*, a *simatok* vagy éppen az igencsak megnyúlt orrú *sőregtok*. Ezek a nagyobb termetű tokfélék egykor a Fekete-tengerből évente messze felvándoroltak a Duna különböző szakaszaira, az ivóhelyekre. Az Al-Dunán megépült vízerőmű fizikai akadály, valamint a túlhalászás állománycsökkentő hatása miatt a hazai Duna-, Dráva- és Tisza-szakaszokon e fajok felbukkanására már nemigen számíthatunk. A kecsege a sodrott, kavicsos aljzatú folyókák igazi lakója. A mederfenéken felülhet, állati eredetű táplálékot keresi, puhatestűek, felemáslábú rákok, tegzesek és árvaszúnyoglárva teszik ki eleségének

java részét. Kedvenc tápláléka a *tiszavirág* lárvája. A kérészlárvákat hosszú, hegyes orrával tőrja ki a partfalból.

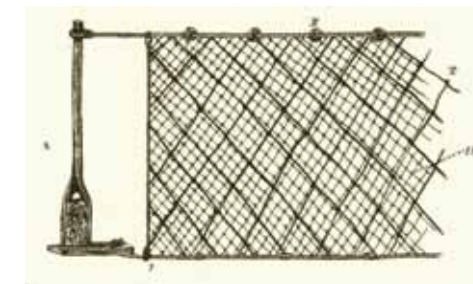
FOGYATKOZÓ ÁLLOMÁNY – HASZNOSÍTÁSI TILALOM

A kecsege sokáig nagyon fontos faj volt a természetes vizek halászatában. Egykor különleges „kecsegehálóval” is fogták. Herman Ottót idézve: „A kecsegeháló úgy szerkezetére, mint a vele való halá-

A kecsege a szavazatok 60 százalékaival lett 2015-ben az év hala.

szat tekintetében igen lényeges különbségeket mutat; de azért mégis határozottan kerítőháló. Ez a háló kiváló módon a furakodó halra van szerkesztve és leginkább a kecsegeének szánya, mely épen oly becses eledel, a milyen furakodó – már orránál fogva is – az ő természeté.”

A folyószabályozások, a vízszennyezések, a duzzasztóművek által megváltoztatott ökológiai viszonyok, valamint az utóbbi években egyre terjeszkedő *nagy káróka-tonák* folyamatosan veszélyeztetik az év hala állományát. Az elmúlt évtizedekben

Kecsegeháló. Herman Ottó rajza a Magyar halászat című könyvéből

többször is bekerült a védett fajok közé, jelenleg azonban nem áll törvényes védelem alatt, de 2014-től nem hasznosítható. Így a hálóba kerülő példányait vissza kell engedni a vízbe, éppen úgy, mint a vágódurbincset. Fogyóban levő kecsegeállományunkat mesterséges tenyésztésből származó ivadékok rendszeres telepítésével gyarapíthatjuk. De fontos az is, hogy minél többen szerezzenek információt erről a különös alakú tokfélérről, hogy megismerjék és tiszteljenek tartásuk ökológiai igényeit. Erre hivatott a Magyar Haltani Társaság által meghirdetett, nemes verseny is.

A Duna a kecsege egyik,
fontos, hazai élőhelye

FOTÓ | DR. JUHÁSZ LAJOS

